

MIIA IJÄS

VARJOISTA
VALTAISTUIMELLE

*Anna Jagellonica ja
Itämeren valtapiiri 1500-luvulla*

Gaudeamus

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

Copyright © 2016 Kirjoittaja & Gaudeamus Helsinki University Press

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Emmi Kyytsönen

Kannen kuvat: Jan Matejko: *Lublinin unioni*, 1869; Marcin Kober, Anna Jagellonican kruunajaismuotokuva, 1576; kirje: Anna Jagellonica paavi Gregorius XIII:lle 26.11.1574. ASV, Segr. Stato, Polonia 7, f. 22ov. © Archivio Segreto Vaticano, 2016.

Kartat: Hannu Linkola & Salla Jokela

Kuvat: Wikimedia Commons, ellei toisin mainita, myös sukukaavioiden muotokuvissa

KL 91.7 • UDK 940

ISBN 978-952-495-400-6

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2016

SISÄLLYS

PROLOGI: SAAPUMINEN KRAKOVAAN	11
-------------------------------------	----

I NAINEN KULISSEISSA

PUOLA-LIETTUA – ITÄ-EUROOPAN TUNTEMATON SUURVALTA ...	19
ANNA JA HISTORIANKIRJOITUS	31
EI NIIN KAUNIS TAI VIISAS KUIN SISARENSA	37

II RENESSANSSIN LAPSI

ANNAN VANHEMMAT JA LAPSUUDENKOTI WAWELISSA.	45
KUNINGATARÄIDIN TAISTELU	55
REFORMAATIO JA REPUBLIKANISMI	64
JÄÄHYVÄISIÄ	68

III VANHAPIIKA PRINSESSA

LIIVINMAAN KRIISI JA POLITIIKAN UUDET HAASTEET	75
SUOMEN HERTTUA JA SISARUSTEN SUUNNITELMA.	83
MOSKOVAN TUMMA VARJO	91
JAGIELLOJEN MAIDEN UDELLEENJÄRJESTELY	99

IV KOHTI NÄYTTÄMÖÄ

UUSI AIKA	111
VARSOVAN KONFEDERAATIO	118
NUORET RUHTINAAT	125
ELÄKÖÖN KUNINGAS!	134
ORPO USKOVAINEN	144

V KUNINGATAR, ANNA REGINA

KOHTI UUSIA KUNINKAANVAALEJA	159
KOHTALONHETKI	169
UUDEN VALTION UUDET HALLITSIJAT	177
KARDINAALIN VIRHE	185
SUURIA ODOTUKSIA	195

VI KRUUNUN KAITSIJA

LESKIKUNINGATAR VASTAAN KANSLERI	205
KANSAINVÄLISIÄ JÄNNITTEITÄ	210
”RAKAS POIKANI”	221
DYNASTIAN LOPPU?	234
ANNA JAGELLONICA JA ITÄMEREN VALTAPIIRI	240
VIITTEET	246
LÄHDELUETTELO	268
SUKUKAAVIOT	286
KRONOLOGIA	290
KARTAT	296
HENKILÖ- JA PAIKANNIMIHAKEMISTO	299
ASIASANAHAKEMISTO	306